

Vrsta tehtnih pripomb

Dodatek za omejevanje fluktuacije ni dodatek ...

Ze v eni prejšnjih številkih Dogovorov smo poročali, da je bil od druge polovice oktobra v javni razpravi osnutek sindikalne liste za leto 1977. Do 20. novembra je bil sklenjen prvi krog javne razprave v osnovnih organizacijah in v občinskih odborih sindikata, v katerem so bili ovrednoteni in izoblikovani predlogi in pripombe k osnutku liste. Tako bo v prvi polovici decembra odbor slovenskih sindikatov za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov na osnovi pripomb oblikoval predlog nove sindikalne liste in ga posredoval v sprejem republiškega svetu zveze sindikatov Slovenije. S tem bo hkrati organizacijam združenega dela omogočeno, da njena določila vgradijo v svojo interno zakonodajo ter v samoupravne sporazume panog in v družbene dogovore območij, sočasno s pogoji gospodarjenja za 1977. leto.

Razveseljivo je spoznanje, da so prvi odmevi na osnutek liste prišli v začetku novembra; potemtakem je bilo že takrat jasno, da bo javna razprava v sindikatih na to temo izredno razgibana in živahna, zlasti še, ker so nekatera nova določila, med njimi predvsem ukinitve dodatka za omejevanje fluktuacije, izplačila regresov po socialnih kriterijih, terenski dodatek, nagrade ob delovnih jubilejih itd., vzbudila med delavci veliko zanimanje, marsikje pa tudi nasprotovanje. Kje so torej razlogi za ukinitve dodatka za omejevanje fluktuacije (poglejmo en sam dovolj zgovoren primer iz javne razprave o osnutku liste) in ne nazadnje, kje je bistvo dosedanjih pripomb na to spremembo.

Sestavljavci nove sindikalne liste zagovarjajo tezo, da dodatek za omejevanje fluktuacije ni dodatek za posebne ali težje delovne razmere in tudi ni rezultat udeležbe delavca v osebnem dohodku po vloženem minulem in živem delu.

Torej bi lahko sodili, da je ta dodatek v bistvu dodatek za

»nedelo«, saj ga v domala vseh temeljnih in drugih organizacijah združenega dela delijo delavci po 5 odstotkov na njegov neto osebni dohodek. Dejansko pa bi morali dobiti dodatek za omejevanje fluktuacije izključno delavci na takih delovnih mestih, na katerih je fluktuacija odločilnega pomena za proizvodni proces. Dodatek, kakršnega delijo v večini delovnih organizacij (med njimi tudi v mnogih v Centru), je potemtakem zgrešil svoj glavni namen, zato povsem umestno vprašanje, ali je dodatek za omejevanje fluktuacije, ki ga določa osnutek nove sindikalne liste še sploh potreben?

Kaj pa terenski dodatek?

Z osnutkom liste za 1977. leto si sindikati prizadevajo za spoštovanje določil celotne liste, ko bo ta sprejeta in vključena v samoupravne sporazume in akte delovnih organizacij. V javni razpravi je bilo po dosle- zbranih predlogih veliko pripomb tudi na določilo o terenskem dodatku, čeprav je bilo stališče sindikatov že doslej: določila jasno glede namena in uporabe tega dodatka. Tega stališča pa doslej niso spoštovali v prenekateri temeljni organizaciji, kdo pa je temu kriv je vsaj zaenkrat težko reči — ali ne dovolj odločne osnovne sindikalne organizacije, morda poleg njih še kdo drug. Znano je, ne oziraje se na ugibanja o krivdi teh ali onih, da so delovne organizacije (seveda tega pojma ne gre posploševati) uporabljale terenski dodatek čestokrat popolnoma v nasprotju s predpisi brez kakršnihkoli posledic.

Namen terenskega dodatka, kot ga podpirajo sindikati, pa je v nadomestilo višjih življenjskih stroškov, torej povsem drugače, kakor so ga pojmovali v mnogih podjetjih, v katerih so »videli« terenski dodatek kot del osebnega dohodka delavca in so ga kajpak tako tudi izplačevali. Tako njihovo početje je bilo zavestno. O tem ne more biti dvoma, saj vemo, da terenski dodatek ni obremenjen s prispevki, kot so sredstva za osebne dohodke. Potemtakem so delovne orga-

nizacije, ki so šle delavcu terenski dodatek v osebni dohodek, umljivo plačevale manjše prispevke, kakor bi jih sicer morale po veljavnih predpisih. Tako je delovna organizacija varčevala na račun delavcev, ki so delali na terenu, delavci pa so bili razumljivo zaradi tega močno prikrajšani. Spričo takšnih in podobnih pojavov, ki so marsikje postali praksa, predvideva nova sindikalna lista ukinitve terenskega dodatka vsem tistim delavcem ki se vsak dan vozijo na teren in se po delu vračajo domov.

Najnižji osebni dohodek

Podobno kot lani, je prišla tudi na osnutek nove liste vrsta pripomb, ki zadevajo določilo o najnižjem osebnem dohodku, s katerim zagotavljamo delavcu materialno in socialno varnost. Osnutek liste predvideva, naj bi najnižji osebni dohodek delavca, ki opravlja najbolj enostavna dela in dela poln delovni čas ter hkrati dosega normalni poslovni uspeh in dela v normalnih delovnih razmerah znašal najmanj 60 % povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v gospodarstvu v SR Sloveniji, v preteklem koledarskem letu, kot ga ugotovi in objavi republiški zavod za statistiko v Uradnem listu SRS. Med javno razpravo so v številnih delovnih organizacijah predlagali, da bi znašal najnižji osebni dohodek najmanj 65 odstotkov povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v slovenskem gospodarstvu v 1976. letu, saj bi s tem

delavcu ob naraščanju življenjskih stroškov brez dvoma dejansko zagotovili materialno in socialno varnost.

Slej ko prej ostaja odprto vprašanje administrativnega določanja najnižjega osebnega dohodka v republiki, ki ga predvideva tudi osnutek nove sindikalne liste, čeprav bi se pri tem morali zavedati, da bo treba poslej (seveda, če bodo predlogi in pripombe sprejeti) oblikovati najnižji dohodek po rezultatih dela.

Več pripomb v javni razpravi je bilo tudi na 7. določilo liste, ki govori o osebnih dohodkih pripravnikov. Ne toliko na račun njihovega osebnega dohodka kot na to, da bi morale ne samo osnovne sindikalne organizacije, marveč tudi samoupravni organi in ostale institucije v delovnih organizacijah, skrbeti za dosledno spoštovanje zakona o uveljavljanju pripravnikov na delo. Zanimiva je tudi pripomba na 9. člen liste o nadomestilu osebnega dohodka za delo v času udeležbe na mladinskih delovnih akcijah.

Zdravstvene delovne organizacije predlagajo, da bi podjetja, ki pošiljajo svoje delavce na akcije združevala sredstva za nadomestilo osebnih dohodkov, ki naj bi bila za vse udeležence MDA enaka, saj na akcijah sodelujejo mladinci različnih poklicev (tudi kmečki proizvajalci), mnogi med njimi pa so pogostokrat še kako prikrajšani z nadomestilom osebnega dohodka za delo med udeležbo na MDA.

Bolj ali manj neumestna (prišla je prav tako iz zdravstvene delovne organizacije) se zdi pripomba, da bi morali dobiti pravico do plačila za nadurno delo tudi vodilni delavci. Osnutek liste namreč jasno določa, da se morajo sindikalne organizacije in njihni

organi zavzemati za to, da individualni poslovodni organi in drugi vodilni ter vodstveni delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ne bodo dobivali plačila za delo preko polnega delovnega časa, ker je plačilo za to delo že zajeto v osebnem dohodku ovrdnotenega delovnega mesta, na katerem dela tak delavec. Izjemoma je za tako delo možno plačilo le v primeru, če tako sklene samoupravni organ za sleherni delo posebej.

Nekaj pripomb so republiški odbori sindikatov dobili med javno razpravo na 17. določilo osnutka nove sindikalne liste, ki določa višino dnevnice za službeni potovanja v državi ter stroške prenočevanja. Za čas odsotnosti od 8 do največ 12 ur predvideva lista dnevnic v višini 96, nad 12 ur pa 150 dinarjev, torej toliko kot letos. Nekateri delovne organizacije pa medtem predlagajo, da bi morali dnevnic in nočnine tekoče usklajevati med letom z gibanji življenjskih stroškov.

Na ugoden odmev je naletel predlog sindikatov (toda ne povsod, kar je bilo tudi pričakovati), da v prihodnje regresa za letni oddih ne bi več delili vsem delavcem v enakih zneskih. Večina mnenj, ki je med javno razpravo o osnutku nove sindikalne liste prišla na vodstva RO sindikatov, podpira sklep majskega plenuma RS ZSS, da ne bi več dovoljevali izplačila regresa delavcem v enakih zneskih, ampak glede na njihove socialne, ekonomske, zdravstvene in delovne razmere. Jasnejšo podobo liste za leto 1977 pa bomo dobili šele v drugi polovici decembra, ko bodo slovenski sindikati zbrali vse predloge in pripombe iz javne razprave in pred njegovim sprejemom dokončno ocenili predlog.

I. V.

Zakon o združenem delu smo sprejeli, kaj pa sedaj ...?

V Pletenino bo stopil po Novem letu

Organizacija združenega dela »Pletenina« nam ni neznan ime. Poznamo njene izdelke, zaupamo njihovi kvaliteti, močnostim in veliki izbiri izdelkov.

Ob sprejetju Zakona o združenem delu smo se pogovarjali s predsednico delavskega sveta, tovarišico FANI HOČEVAR o tem, kako se v tej organizaciji združenega dela odražajo njegova določila, oziroma kako se pripravljajo, da bi uskladili svoje delovanje s temi določili.

»Osnutek Zakona o združenem delu smo obravnavali v družbeno-političnih organizacijah naše tovarne in na zborih delovnih ljudi. Tu je bil tudi podprt. Osnutek smo razmnožili in ga dali vsem delavcem, tako da so bili z njim vsi seznanjeni. To pa ne pomeni dosti. Osnutek Zakona je bil zelo obširen. Tudi jezik je bil težak in strokoven. Za preprostega delavca, ki takega jezika ni navajen je Zakon o združenem delu težje razumljiv.

Pravzaprav se Zakon o združenem delu pri nas še nikjer ne odraža. Po novem letu pa se bomo tega lotili, ko bomo uskladili vse samoupravne akte. Med delavci samimi pa je zakon že prisoten. Posamično so že opazne spremembe, vendar kaj velikega ni videti. Veste, ljudje so pričakovali hitre spremembe in sploh vse novo. Trenutno pa še ni nič videti, saj se čez noč ne da zgraditi neka čisto novega. Ljudje so

nepotrpežljivi pa tudi različni. Nekateri bodo Zakon o združenem delu sprejeli za svojega, takoj, saj čutijo, da se stvari premikajo. Drugi ga bodo sprejeli težje, trajalo bo več časa. Nekateri pa ga niti ne razumejo, ne dojemajo vsebine, saj ga niso niti pazljivo prebrali. Vendar mislim, da kakšnih večjih problemov ne bo.

Kakor pa uresničujete stabilizacijski program?

»S tem je takole: 14-dnevni plačilni rok nas je kar dobro prizadel, ker smo v precejšnji meri vezani na izvoz. Tujih partnerjev pa ne moremo terjati, da nam plačajo v štirinajstih dneh, ker si bodo raje poiskali druge partnerje. Prav tako uvažamo del surovin in reprodukcijskega materiala ter pletilne stroje. Brez tega proizvodnja ne more teči. Zastojev resda ni bilo. Problemi pa so z realizacijo, ki na fakturah sicer obstaja, prikazati pa se je ne da, dokler izstavljeni računi niso plačani. Plačilni roki pri poslovanju s tujimi partnerji pa so zelo raztegljivi.

Kljub temu pa smo 9. septembra položili temeljni kamen novega obrata v bodoči industrijski coni v Mostah. Do marca meseca 1977 mora biti zgrajena pletilnica. Ta nam je sedaj najbolj potrebna. Ko bo zgrajena, bomo lahko ukiniteli tretjo izmeno, to je nočno delo. Na pletilnih strojih pa delajo predvsem ženske in se nam za-

to tudi tako mudi z gradnjo nove pletilnice.

Pa je ta investicija pokrita?

»Pravzaprav še ne popolnoma. Pogoj je, da prispeva organizacija združenega dela 70 odstotkov sredstev, ostalih 30 procentov pa prispeva banka. Sedanje investicije znašajo šest novih milijonov. Do tistih 70 odstotkov nam še nekaj manjka, vendar upamo, da se bo z novim letom nabralo dovolj sredstev, ko bodo poravnani vsi zaostali računi.

Kako ocenjujete udeležbo delavcev v samoupravnem življenju vaše OZD?

»Normalno je, da se ljudje najbolj zanimajo za denar, za osebne dohodke. Če bi bilo dovolj denarja za vse potrebe, se ne bi nihče več zanimal za to, kako podjetje posluje. Ker pa denarja ni nikoli dovolj ali preveč, se ljudje zanimajo in tudi sodelujejo. Tudi informiranje je zaenkrat zadovoljivo. Tako vsi vedo, kaj se dogaja.

Bogdan Jugovič

Pionirji za svoje vrstnike v Posočju

V šoli Prule so zaključili z akcijo zbiranja prispevkov in odposlali skupno vsoto 7.863,00 din zbranega denarja.

NOVO LETO

*Novo leto se že bliža,
v žepih manjka nam drobiža,
hitro kupimo darila,
saj ne manjka nam obilja.*

*Kam gremo zdaj s paketi,
skrambo dobro je imeti.
Vse že radovednost tare,
da pogledamo v omare.*

*Tam se stiskajo darila,
sladkarije, lonci, mila.
Usta se nam kar smehljaajo
daril v omari je premalo.*

*Dedek Mraz je že pred vrati,
medved tudi ta kosmati
in živalic še obilo
otroke bo razveselilo.*

*Cestitke bomo napisali,
dobrim znanecem jih poslati.
Veselite, srečo jim želimo,
staro leto bo že mimo.*

**Breda Čenč, 7 a,
OŠ Prežihov Voranc**